

Sygn. akt III AUa 416/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 sierpnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Pasek
Sędziowie:	SA Elżbieta Czaja (spr.) SA Krystyna Smaga
Protokolant: stażysta Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 19 sierpnia 2015 r. w Lublinie

sprawy W. P.

przeciwko Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w L.

o prawo do wojskowej renty rodzinnej

na skutek apelacji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 13 marca 2015 r. sygn. akt VIII U 2108/14

oddala apelację.

Sygn. Akt III 416 /15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 września 2014 roku Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w L. przyznał W. P. prawo do wojskowej renty rodzinnej od dnia 1 września 2014 roku do dnia 30 kwietnia 2015 roku.

W odwołaniu od powyższej decyzji pełnomocnik wnioskodawczyni zakwestionował datę do jakiej przyznano prawo do renty rodzinnej, wywodząc że prawo to powinno zostać jej przyznane do dnia faktycznego zakończenia nauki w szkole, tj. do dnia 31 sierpnia lub do dnia 30 września, a zatem także przez okres ferii letnich. Wskazał, że okres nauki w szkole to okres roku szkolnego stanowiącego prawną formę organizacji czasu nauki w szkole, stąd nauka ta kończy się z dniem 31 sierpnia i do tej daty przysługuje wypłacenie wojskowej renty rodzinnej. Co więcej legitymacja szkolna ubezpieczonej, jako datę ważności wskazuje 30 września 2015 roku, a więc do tej daty winno zostać przyznane świadczenie.

W odpowiedzi na odwołanie wojskowy organ rentowy wniósł o jego oddalenie podnosząc, iż decyzja została wydana po uwzględnieniu treści zaświadczenia wydanego przez Zespół Szkół Ogólnokształcących I Liceum Ogólnokształcącego im. J.I. K. w B. o okresie kontynuowania nauki do dnia 30 kwietnia 2015 roku .

Wyrokiem z dnia 13 marca 2015 roku Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił W. P. prawo do wojskowej renty rodzinnej na okres do dnia 31 sierpnia 2015 roku, oddalił odwołanie w pozostałej części (pkt II) zaś w punkcie III zasądził od dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w L. na rzecz W. P. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia:

Wnioskodawczyni W. P. od dnia 10 czerwca 1997 roku jest uprawniona do wojskowej renty rodzinnej po zmarłym w dniu 10 czerwca 1997 roku ojcu J. P.. Początkowo świadczenie było wypłacane dla dwóch osób, również dla matki wnioskodawczyni A. P.. Kolejnymi decyzjami prawo do świadczenia było przyznawane na następujące po sobie okresy. Wnioskodawczyni ukończyła 16 rok życia w dniu 7 sierpnia 2012 roku. Od tej pory wojskowy organ emerytalny przyznawał prawo do świadczenia na dalsze okresy po przedkładaniu zaświadczeń o kontynuowaniu nauki w szkole przez W. P..

Na podstawie decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego z dnia 14 lipca 2014 roku prawo do renty rodzinnej dla A. P. ustało z dniem 31 sierpnia 2014 roku. Od tej pory całość świadczenia była wypłacana dla wnioskodawczyni. W. P. w tym czasie uczyła się w III klasie Liceum O. im. J.I. K. w B.. W dniu 1 września 2014 roku W. P. złożyła wniosek o ponowne rozpatrzenie przyznania prawa do renty rodzinnej na dalszy okres, dołączając zaświadczenie o kontynuowaniu nauki w roku szkolnym 2014/2015. W zaświadczeniu z dnia 2 września 2014 roku, wystawionym przez Zespół Szkół Ogólnokształcących I Liceum Ogólnokształcące im. J.I. K. w B. było wskazane, że wnioskodawczyni programowo naukę powinna ukończyć w kwietniu 2015 roku.

Decyzją z dnia 3 września 2014 roku Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego przyznał odwołującej się prawo do wojskowej renty rodzinnej od dnia 1 września 2014 roku do dnia 30 kwietnia 2015 roku.

Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie w znacznej części zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013 roku, poz. 1440 ze zm.), który ma zastosowanie w sprawie poprzez odesłanie zawarte w art. 11 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (t.j. Dz. U. z 2004 roku Nr 8, poz. 66 ze zm.), dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia.

Poza sporem jest, że wnioskodawczyni W. P. jest uprawniona do wojskowej renty rodzinnej po zmarłym ojcu, która została jej przyznana na okres do 30 kwietnia 2014 roku, zgodnie z zaświadczeniem wydanym przez Dyрекcję I Liceum Ogólnokształcącego im. J. I. K. w B.. Wnioskodawczyni domagała się natomiast przyznania prawa do renty rodzinnej na okres do dnia 31 sierpnia lub do dnia 30 września 2014 roku, a zatem także na okres ferii letnich.

Kwestią wymagającą rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie było więc, jak należy rozumieć pojęcie z art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych „do ukończenia nauki w szkole”- czy formalnie (aż do zakończenia roku szkolnego), czy faktycznie (do czasu zaprzestania uczestniczenia w zajęciach szkolnych). Wnioskodawczyni bowiem w roku szkolnym 2014/2015 uczęszcza do klasy trzeciej (ostatniej) liceum ogólnokształcącego i programowy termin zakończenia zajęć przewidziany jest na kwiecień 2015 roku.

Stosownie do treści art. 68 ust. 1 pkt 2 powołanej wyżej ustawy, rentę rodzinną przyznaje się na okres do ukończenia nauki w szkole, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat. Z powołanego przepisu wynika generalna zasada przyznawania prawa do świadczenia z precyzyjnym określeniem jego daty granicznej.

Jak wynika z § 2 ust. 1 i 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 kwietnia 2002 roku w sprawie organizacji roku szkolnego (Dz. U. Nr 46, poz. 432 z późn. zm.) w szkołach zajęcia dydaktyczno-wychowawcze rozpoczynają się w pierwszym powszednim dniu września, a kończą w ostatni piątek czerwca, natomiast zajęcia dydaktyczno - wychowawcze w najwyższych klasach szkół kończą się w najbliższy piątek po dniu 1 stycznia lub w ostatni piątek kwietnia. Tymczasem ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie wiąże prawa do renty rodzinnej z uczestnictwem w zajęciach dydaktyczno – wychowawczych, ale z okresem całego roku szkolnego. Podnieść również trzeba, że ustawodawca w zakresie prawa do renty rodzinnej w żaden sposób nie wyodrębnił szczególnej sytuacji uczniów najwyższych klas szkół ponadgimnazjalnych wskazanych w art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (j.t. Dz. U. z 2004 roku Nr 256, poz. 2572 ze zm.), tj. klas maturalnych, gdyż nie określił, że dla tych osób rok szkolny trwa krócej. W zakresie szkół ponadgimnazjalnych należy uwzględnić regulację art. 63 ustawy o systemie oświaty, zgodnie z którym rok szkolny we wszystkich szkołach i placówkach rozpoczyna się z dniem 1 września każdego roku, a kończy z dniem 31 sierpnia następnego roku. Z kolei w myśl art. 9 ust. 1 pkt 3 powołanej ustawy, szkołami ponadgimnazjalnymi są m.in. trzyletnie licea ogólnokształcące i profilowane oraz szkoły policealne o okresie nauczania nie dłuższym niż 2,5 roku, których ukończenie umożliwia osobom posiadającym wykształcenie średnie uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminu. Natomiast zgodnie z ustawowym uregulowaniem, wynikającym z art. 22 ust. 2 pkt 7 i art. 31 ust. 1 pkt 13 ustawy o systemie oświaty, rok szkolny obejmuje zajęcia dydaktyczno - wychowawcze, przerwy świąteczne i ferie szkolne letnie oraz zimowe.

Sąd zaznaczył, że całokształt przepisów prawnych regulujących prawo do renty rodzinnej dla dzieci, wskazuje, że zasadniczym celem tego świadczenia jest dostarczenie środków utrzymania tym dzieciom, które w związku z kształceniem się w szkole nie wykonują pracy stanowiącej źródło utrzymania. Renta rodzinna powinna w pewnym sensie rekompensować dochód utracony wskutek śmierci osoby bliskiej, na której utrzymaniu byłaby osoba uprawniona do końca kontynuowania nauki. Renta rodzinna ma więc charakter świadczenia pomocowego i nie przysługuje z tytułu uczestniczenia w zajęciach szkolnych. Natomiast kwestia nauki w szkole ma znaczenie jedynie dla określenia końcowej daty jego przyznania np. w sytuacji, gdy uczeń zaprzestanie uczęszczania do szkoły, czego konsekwencją jest skreślenie z listy uczniów przez dyrektora szkoły.

Sąd przyjął, że pojęcie „ukończenie nauki w szkole” to okres roku szkolnego w rozumieniu art. 63 ustawy o systemie oświaty stanowiącego prawną formę organizacji czasu nauki w szkole rozpoczynający się z dniem 1 września każdego roku, a kończący z dniem 31 sierpnia następnego roku.

Z tych względów nie można było podzielić stanowiska pozwanego, iż użyte w art. 68 ust. 2 ustawy emerytalnej sformułowanie „do ukończenia nauki w szkole” jest tożsame z okresem trwania zajęć dydaktyczno – wychowawczych, wynikającym z rozporządzenia w sprawie organizacji roku szkolnego.

W tym stanie rzeczy, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił W. P. prawo do wojskowej renty rodzinnej na okres do dnia 31 sierpnia 2015 roku. Jej odwołanie podlega natomiast oddaleniu w zakresie, w jakim domagała się ustalenia prawa do wojskowej renty rodzinnej do dnia 30 września 2015 roku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.490 j.t.).

Mając powyższe na uwadze w oparciu o powołane wyżej przepisy oraz na mocy art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c. Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

Wymienione orzeczenie zostało zaskarżone w części tj. w punkcie I i III apelacją organu rentowego

Apelacja zarzuca:

- naruszenie przepisów postępowania tj art. 355§ 1 k.p.c. poprzez wydanie wyroku w okolicznościach w których było to niedopuszczalne,

w razie nieuwzględnienia tego zarzutu - z ostrożności procesowej podniesiono zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego tj. art. 68 ust 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 23 i 24 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz członków ich rodzin poprzez przyjęcie, że pojęcie ukończenie nauki w szkole należy utożsamiać z zakończeniem roku szkolnego w rozumieniu art. 68 ustawy o systemie oświaty, skutkujące przyznaniem odwołującej prawa do wojskowej renty rodzinnej do dnia zakończenia ostatniego dla niej roku szkolnego w szkole średniej tj. do dnia 31.08. 2015.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o:

- zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie odwołania oraz zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów postępowania za I i II instancją.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne i aprobuje argumentację prawną przedstawioną w motywach zaskarżonego orzeczenia.

W pierwszej kolejności odnieść się należy do zarzutu, jakoby wyrokowanie przez Sąd w części dotyczącej prawa do renty po dniu 30 kwietnia 2014 roku było niedopuszczalne, wobec objęcia okresu, co do którego organ rentowy nie rozstrzygnął w zaskarżonej decyzji .

Argumentacja organu rentowego nie jest trafna.

Decyzją z dnia 3 września 2014 roku Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego przyznał odwołującej się prawo do wojskowej renty rodzinnej od dnia 1 września 2014 roku do dnia 30 kwietnia 2015 roku. Decyzja ta wydana została w związku z wnioskiem W. P. z dnia 1 września 2014 roku, w którym domagała się przyznania prawa do renty rodzinnej na dalszy okres. Wnioskodawczyni złożyła też zaświadczenie o kontynuowaniu nauki w roku szkolnym 2014/2015.

Nie ulega więc wątpliwości, że wnioskodawczyni mogła zakwestionować decyzję także w części określającej datę końcową do jakiej przyznano jej świadczenie, czemu dała wyraz składając odwołanie. Treść odpowiedzi na odwołanie potwierdza, że również organ rentowy przyjął taką możliwość. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zakres i przedmiot rozpoznania sądowego wyznacza przedmiot decyzji organu rentowego i żądanie zgłoszone w odwołaniu wniesionym do sądu. W niniejszej sprawie, kontrola sądu dotycząca zaskarżonej decyzji korespondowała z zakresem rozstrzygnięcia dokonanego przez organ rentowy. Zasadniczym celem postępowania przed sądem jest merytoryczne rozstrzygnięcie o żądaniach strony, co do których powstał spór (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 1996 r., II URN 1/96, OSNAPiUS 1996 Nr 21, poz. 324).

Nie są trafne postawione w apelacji zarzuty naruszenia przez Sąd I instancji prawa materialnego.

Istota sporu w postępowaniu apelacyjnym sprowadza się do interpretacji art. 68 ust 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do którego odsyła ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz członków ich rodzin. Zgodnie z powyższym unormowaniem rentę rodzinną przyznaje się na okres do ukończenia nauki w szkole, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat.

Ustawodawca nie sprecyzował w ustawie o emeryturach i rentach pojęcia „ukończenie nauki w szkole” Słusznie więc Sąd I Instancji odniósł się do unormowań zawartych w aktach prawnych regulujących tę materię w tym do ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty.(Dz.U.2004.256.2572 j.t.) .

Zgodnie z art. 63 tej ustawy rok szkolny we wszystkich szkołach i placówkach rozpoczyna się z dniem 1 września każdego roku, a kończy z dniem 31 sierpnia następnego roku. Rok szkolny obejmuje zajęcia dydaktyczno - wychowawcze, przerwy świąteczne i ferie szkolne letnie oraz zimowe - art. 22 ust. 2 pkt 7 i art. 31 ust. 1 pkt 13 ustawy.

Jak trafnie zauważył Sąd I instancji, ustawodawca w zakresie prawa do renty rodzinnej w żaden sposób nie wyodrębnił szczególnej sytuacji uczniów najwyższych klas szkół ponadgimnazjalnych wskazanych w art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (j.t. Dz. U. z 2004 roku Nr 256, poz. 2572 ze zm.), tj. klas maturalnych, gdyż nie określił, że dla tych osób rok szkolny trwa krócej.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w Lublinie, oznacza to, że renta rodzinna, co do zasady, przysługuje przez cały rok szkolny, tj. do dnia 31 sierpnia, a zatem także przez okres ferii letnich. Zasada ta ma zastosowanie również do dzieci kończących szkołę - por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 13 lutego 2014 r. (LEX nr 1441550).

Odmienna interpretacja, przyjmująca prawo do renty rodzinnej jedynie do dnia planowanego zakończenia zajęć, stanowiłaby nieuzasadnioną dyskryminację dzieci kończących naukę w przewidzianym terminie, wobec tych które z różnych powodów, są zmuszone, bądź decydują się na powtarzanie III klasy, czy też przystępują do egzaminów końcowych w okresie późniejszym.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc orzekł, jak w sentencji.

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego oparto na dyspozycji art. 98 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).